

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Antonij Maioragij|| Orationes|| Et Praefa-||tiones

Majoragio, Marcantonio

Monasterii VWestphal., 1599

VD16 ZV 10313

X. In Ciceronis de Oratore ad Quintum Fratrem libros treis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68843)

IN M. TVLLII
CICERONIS

De Oratore ad Quintum Fratrem,
Libros treis.

PRAEFATIO X.

LVsciniam, Auditores, vnam ex auibus, maximè
solent ij, qui Naturas animalium scribunt, admi-
rari; quòd in tam paruo corpusculo tam clara, tam
suavis, tam magna, tam iucunda vox inueniatur: quòd
vernò tempore, cùm frondescere arbores incipiunt,
quindecim diebus ac noctibus perpetuis, sine vlla peni-
tus intermissione canere soleat. Vnde enim in auicula
tam pertinax spiritus? vnde vis illa continenda animæ
in canendo tanta, vt vna continuatione cantionis, bi-
na contentiones vocis & remissiones contineantur? vn-
de tam artificiosa, tamq̃ perfecta Musica scientia?
tam ingeniosa modulatio? tam gratus auribus sonus?
qui modò in longum continuo spiritu trahatur, modò
summa quadam cum varietate flectatur: nunc conci-
sa voce distinguatur, nunc intorta copuletur? Quid,
cùm iterum vocem reuocat, & integra comprehensio-
ne cantum edit? quid, cùm modulos nec opinatò dere-
pentèq̃ cõmutat? quid, cùm ipsa secum iucundè tacita

Plin. Nat.
Hist. li. 10.
cap. 29.

ss + mur-

murmurat? Nulla me hercle tam abstrusa, tam difficilis, tam varia cantio est, quam nō exprimat vna Luscinia; plenam, grauem, acutam, crebram, extantam, summam, mediam, imam. Quid plura? Tam paruis in faucibus omnia, quae tanto labore, tanta industria, tanto studio, tot inuentis instrumentis, genera cantionum ars hominum excogitauit, integra atq; perfecta reperiuntur. Estne huic auicula perquam similia in dissimili genere Cicero noster, Auditores? Est profecto. Nam in hoc vno tam perfecta, atq; absoluta prorsus omnis dicendi ratio, vt in suo genere non memorari sit admirationi, atque haud scio, an etiam maiori, quam Luscinia: qui dono quodam (vt ait Fabius) Prouidentiae genitus est, in quo totas vires suas eloquentiae experiretur: clarus, suavis, iucundus, grauis: qui domina ingenij foelicitate, quicquid in omnibus alijs auctoribus admirabile, politum, ingeniosum, eximium reperitur, id suis in Operibus totum effinxit. In hoc vno Demosthenis, copia Platonis, iucunditas Isocratis vniuersa continetur. Quis enim hoc in probando subtilior, in delectando temperatior? in slectendo vehementior? Quis, cum opus est, submissum illud & humile, consuetudinem imitans, dicendi genus melius & acutius exequitur? Quis in signe & florens orationis, pictum & expolitum genus illud, in quo omnes verborum, omnes sententiarum illigantur lepores, quod, quasi stella quaedam, translata verba, atq; immutata plurimum illustant, dulcius tractat, aut suauius? Quis in illo sublimi dicendi genere splendidior, grauior, copiosior, ornator? Iam vero cum duo sint, quae bene tractata ab Ora-

Inst. Orat.
lib. 10. c. 1.

tore, admirabilem eloquentiam faciant: quo-
 rum alterum est, quod Græci ἄδριχόν vocant, ad natu-
 ram, & ad mores, & ad omnem vitæ consuetudinem
 accommodatum: alterum, quod ἰδὲμ παθητικόν no-
 minant, quo perturbantur animi & concitantur, in
 quo vno regnat Oratio: illud superius come, iucundum,
 ad benevolentiam comparandam paratum: hoc vehe-
 mens, incēsum, incitatum, quo causa eripiuntur; quod,
 cum rapide fertur, sustineri nullo pacto potest: in vtro-
 que certè genere plurimum excellit Cicero. Sed poste-
 riori tanto semper impetu vsus est, vt saepe aduersarios
 de statu omni deiecerit. Huic pro familiari reo sum-
 mus Orator non respondit Hortensius: ab hoc homo au-
 dacissimus Catilina, in Senatu accusatus, obmutuit:
 huic priuata in causa magna & graui, cum cœpisset
 Curio pater respondere, subito affedit, cum sibi venenis
 ereptam memoriam diceret. Quid de miserationibus
 dicam? quibus adeo vehementer vii solebat, vt sapi-
 sime totum forum, eo dicente, questibus & lamentatio-
 nibus impleretur: vt etiam si plures Oratores vnà dice-
 rent, Ciceroni tamen omnes perorationem relinque-
 rent: in qua tantum exercebat, vt ab hominibus suæ æ-
 tatis regnare in iudicijs dictus sit. Hic igitur tam exi-
 mius, tam præstans, tam diuinus Orator, non contem-
 tus ea, quam ipse magnis laboribus & vigilijs consecu-
 tus erat, eloquentia; voluit etiam more Luscinia (ne
 ab huius auis exemplo descedam) pullos suos iucundis-
 simis & suauissimis cantionib, erudire. Tradunt enim,
 hanc auiculam mirè de suis filijs esse sollicitam, vt rectè
 modulateq; canere discant: atq; ideo iuniores ex pa-

In Orator.
 ad Brutum
 p. 208. b.
 Suprapref.
 6. pag. 599.

Quint. In-
 stit. Orat.
 lib. 10. c. 10

rentum institutione, magistras summa cum attentio-
 ne solent audire, versusq; quos imitentur, acopere:
 quos deinde magna cum diligentia recitent. Quodan-
 enim vicissitudine, quod melius atque facilius desunt,
 modo canentes parentes audiunt: modo, qua diligen-
 ter audiuerunt, secum ipsa meditantur, & attentiore ca-
 rā promere contendunt. Itaq; fit, ut, si qua parvula ca-
 piantur, cum nondum canere didicerint, atque inter
 homines alantur, longè deterius canant: quoniam an-
 te legitimū tempus à magistris subducta fuerint. Quid
 ergo? nōne eadem ratione Cicero cantus nostros, ut
 est, orationem, qua si polita atq; ornata fuerit, omnem
 cantionem dulcedine superat, praeceptis & institutio-
 nibus Rhetoricis expolire atq; exornare contendit: qui
 cum multa iuuenis adhuc ac penè adolescens de arte
 dicendi praecepta tradidisset: postea cum per multos
 annos in causis cuiusque generis versatus, tantum ho-
 noris ac dignitatis esset affecutus, ut Cicero non iam ho-
 minis, sed eloquentiae nomen haberetur: voluit aliquod
 Opus elegantius atq; admirabilius extare, quo & va-
 riam & mirificam in omni genere doctrinam suam ex-
 stenderet, & ad certam dicendi rationem, atque ad
 summum eloquentiae fastigium viam praeiniret.
 Quamobrem hos de Oratore Libros ad Quintum Fratre-
 m conscripsit: in quibus quicquid erat eloquentiae,
 quicquid ingenij, quicquid artis, quicquid eruditionis,
 expressit: ut nullum vnquam neq; apud Græcos, neq; apud
 Latinos hoc in genere praestantius Opus fuerit, aut
 esse possit. Mira profecto res est, si quis diligenter ab-
 uertat: Ab vno aliquo mortali homine tā varium, tam

elaboratum, tot disciplinis, tot reconditis reb. & quaestionibus refertum Opus excogitari potuisse: cum praeserim tot negocijs publicis, tot occupationibus, tot impedimentis semper Cicero districtus fuerit. Quin adeo diligens atq; industrius in hoc Opere fuit, ut personas, quas loquentes inducit, ita representet, ut non Auctorem Operis, sed ipsas Personas loqui existimes. Quid enim Scauola grauitate dignius? Crassi vbertate floridius? Antonij subtilitate prescius? Equidem ita censeo, Auditores: si quis hos tres de Oratore Libros bene perceperit, etiamsi nihil aliud prorsus intelligeret, eum doctè, grauiter, & ornatè posse dicere. Quid enim est in vllò doctrinae genere tam abstrusum, tam reconditum, tam nouum: cuius non aliqua sint in hoc Opere non sanè leuiter expressa vestigia? Quarantur omnia tum Graecorum, tum Latinorum dicendi praecepta, atque in vnum conferantur: certè cum hoc vno Opere, neque orationis grauitate, neq; varietate rerum, neq; elegantia sermonis, neque alia quauis laude comparari merito poterunt. Quo fit, ut hos ego non Libros, sed rerum omnium pulcherrimarum Thesauros appellare soleam: quoniam in eis inuenio tanquam reposita scientiarum omnium ornamenta maxima. Neque tamen ideo, quamuis eruditionis pleni sint, minus est in eis iucunditatis. Rerum enim varietas eiusmodi est, ut nostros animos oblectare maximè possit: cum tam magnificè, tam egregiè suis laudibus Orator vestiatur: tam grauiter & ornatè, quid valeat Oratoria facultas, explicetur. Suauissimū certè est, videre, quid Oratori natura, quid studiū, quid exercitatio cōferat: cur

eum Historia, cur Poësis, cur Philosophia, cur Tus civile
 plurimum adiuuet: quam latè dicendi materia pate-
 at: quæ sint Oratori propositæ quæstiones, quæ sit docen-
 di ratio, quæ delectandi, quæ monendi: quo modo fieri
 possit, vt sermo facetus, ac nulla in re rudis appareat:
 qui sint affectus orationis initio tentandi, qui perorata
 causa concitandi: ex quibus locis ad faciendam ipsam
 argumenta sumenda sint: quibus quasi lumibus tota
 illustretur oratio, totaq; dilucida, probabilis, aperta,
 suaui efficiatur. Hæc ea sunt, quibus alitur adolescen-
 tia: quæ diligenter audire, meditari, memoriam
 dare iuuenes debent, in quibus continenter exercent,
 dies noctesq; versari, atq; insudare pulcherrimum est.
 Hæc in parte maxime nobis imitanda Luscina sunt,
 quæ cantionum dulcedinem, & harmonia suauiatem,
 quam in voce parentum audiunt, omni studio referre
 contendunt. Vnus est eloquentiæ parens Cicero: cuius
 oratio quouis melle dulcior est, sapientissimus sententi-
 is, grauiusq; verbis ornata & perpolitæ, quæ meritis
 flexamina atq; reginarum dici potest: ita de horri-
 dis rebus nitida, de ieiunis plena, de peruidgatis non
 videri solet: grauis, erudita, liberalis, admirabilis. V-
 nus est à nobis hic Auctor imitandus, vnus se-
 spiciendus, vnus semper in manibus habendus: cuius
 sententias, huius verba, huius numeros omni cura
 studio, diligentia persequi debemus: qui distinctè, quo
 explicatè, qui abundanter, qui illuminatè, & rebus, &
 verbis dicit: & in ipsa oratione quasi quendam numerum
 rum, versumq; conficit. Hunc si aliquo modo sectari
 atq; adumbrare cupimus: quoniam æquare non valemus

Citat Cic.
 2. de Orat.
 125. b. & 1.
 De Diuin.
 97. a.

quisquam non potest, sed ne sperare quidem debet: Ci. de Clas
 Verborum in primis delectus habendus est: quod Elo- Ora. pag.
 quentia principium esse Caesar dicit abbat: ut nullam 188. a.
 penitus dictionem, nullam vocem admittamus, quae nō
 elegans, Latina, Ciceroniana esse videatur. Deinde
 compositionis ratio diligens adhibenda est, ut neq; aspe-
 ros habeat concursus, neq; disiunctos atq; hiantes. Tū
 rerum ordinem, & argumentorum collocationem at-
 que probabilitatem aduertere, diligenterq; imitari
 oportet. Postremò sententiarum & verborum lumina,
 quas vel figuras, vel exornationes appellamus, summa
 cum industria persequenda sunt: quibus quia tam fre-
 quenter utitur Cicero, sunt qui putent, eius eloquenti-
 am vel hac vna de causa summopere esse laudandam.
 Sed haec non nisi acris studio, magna diligentia, summo
 labore, longa exercitatione percipi possunt. Itaq; non
 mirum est, si tam rari sunt ij, qui Ciceronianam dicen-
 di maiestatem, & eloquentiae virtutes exprimant:
 quoniam pleriq; vel imitandi rationem ignorant, vel
 laborem omnino refugiant. In hac enim parte plurimi
 decipiuntur, qui cum aliquas ex Cicerone clausulas
 excerpserint, atq; in suis scriptis collocarint, se germa-
 nos atq; veros Ciceronis imitatores arbitrantur. Cum
 imitatio vera non in verbis tantum, sed in rebus magis
 atq; ordine constet: neq; quisquam rectè Ciceronem
 imitari possit, nisi qui studijs iisdem, quibus ille uteba-
 tur, se totum tradiderit: ut non tantum verba (quod
 plerique faciunt) sed etiam sensus, & virtutes (quod
 pauci facere possunt) intelligat. Habet enim hoc pro-
 prium & quasi peculiare Cicero, ut longè grauiore s&

Lib. 10.
Cap. 1.

reconditores plerunque sententias in se habeat, quam
prima fronte pra se ferre videatur. Ut non sine causa
Quintilianus dixerit: Ille se profecisse sciat, cui Cice-
ro valde placebit. Quod si vsquam Cicero doctrinam
summam atq; eruditionem ostendit: in his certis libris
tam multa recondita sunt, & ex intimis disciplinis de-
cerpta, atq; delibata, vt nihil doctius aut eruditius ex-
cogitari possit: qua non nisi magno studio, diligenti
consideratione possunt intelligi. Quare mihi vestra
opus erit attentione, Auditores, dum has Latinae Linguae
diuitias, hos eloquentiae fontes, hos rerum preciosissi-
marum Thesauros interpretatione mea a vobis aperio.
Quos si degustare semel coeperitis, non tantum summam
ex eis utilitatem, sed etiam tam incredibilem succor-
tatem percipietis, vt nihil vos aliud magis de-
lectare possit. Sed iam Ciceronem
ipsum audiamus.

